Eduskunnan talousvaliokunta

Viite: Asiantuntijalausuntopyyntönne 12.10.2022, HE 126/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaivoslain muuttamisesta

Asiantuntijalausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kaivoslain muuttamisesta

Talousvaliokunta pyytää kirjallista asiantuntijalausuntoa Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kaivoslain muuttamisesta 26.10.2022 mennessä. Pidän moitittavana ja hyvän hallintotavan vastaisena kahden viikon lausunnonantoaikaa, jolle osuvat valtakunnalliset syyslomaviikot (viikko 42 ja 43).

Kaivoslain luonnoksesta nyt lausuttavana ollut lakiehdotus on muuttunut rakenteeltaan, esim. pykälät 7 ja 9 on poistettu. Nopean perehtymisen perusteella lausun seuraavaa:

8a luvussa Varausmaksu
Varausmaksun asettaminen varaajalle on edelleen kannatettavaa lakiehdotuksessa. Lakiehdotuksessa esitetty varausmaksun suuruus 1 €/ha on kuitenkin vaatimaton. Varausmaksua tulisi korottaa jo nyt vaikuttavan inflaationkin vuoksi. Lisäksi varausmaksu tulisi kohdistaa täysimääräisesti kunnalle, jonka alueelle varaus kohdistuu.

14 § Selvitys malminetsintäalueen tutkimustöistä ja -tuloksista
Kaikki parannukset, jotka lisäävät osallisten tiedonsaantia ja mahdollisuutta ilmaista mielipiteensä ovat tervetulleita, kuten varaajan ilmoitusvelvollisuus varausilmoituksen jättämisestä, malminetsintäluvan haltijan vuosittaiset tiedotustilaisuudet (14 §) sekä tiedonsaannin vapaa saatavuus viranomaisten järjestelmistä. Vuorovaikutteisuuden lisäämiseksi lakiin tulisi lisätä myös valvovalle kaivosviranomaiselle osallistumisvelvollisuus vuosittaisiin tiedotustilaisuuksiin.

44 § Varausilmoitus
Varausalueesta on rajattava luonnonsuojelulain 11 §:ssä tarkoitetut kansallispuistot ja 12 §:ssä tarkoitetut luonnonpuistot. Pohjois-Savon liiton kaivoslakiluonnoksesta antamassa lausunnossa edellytimme, että kansallispuistot ja luonnonsuojelualueet lisättäisiin sellaisiksi alueiksi, joilla ei lähtökohtaisesti voitaisi tehdä varauksia. Pidämme hyvänä, että kansallispuistot on lisätty lakiin.

47 § Kaivosluvan myöntämisen edellytykset
Ehdotus kaivostoiminnan perustumisesta oikeusvaikutteisiin asema- tai yleiskaavoihin on pääosin kannatettava. Tämä parantaa kuntien mahdollisuuksia päättää oman alueensa suunnittelusta ja lisää paikallista vaikuttamismahdollisuutta. Kuntakaavojen sisältö-, selvitys- ja vaikutustenarviointivaatimukset ovat myös yleispiirteistä maakuntakaavaa tarkemmat, jolloin kuntakaavoituksen yhteydessä voidaan asiaa tarkastella yksityiskohtaisesti. **Huom! 47§:ssä mainitaan edelleen maankäyttö- ja rakennuslaki -> Rakentamislaki ja Alueidenkäyttölaki**

Kuntakaavoituksen kasvavassa roolissa on riskeinä esim. kuntien niukat resurssit vaativiin kaivoskaavoihin sekä kuntakaavoituksen soveltumattomuus vaikutuksiltaan laajoihin, valtakunnallisesti, jopa kansainvälisesti merkittäviin kaivoshankkeisiin. Pienissä kunnissa ei aina ole kaavoittajaa, joten konsulttien varaan voi jäädä huomattava vastuu kaavatyöstä, jonka ohjaamiseenkaan tarvittavaa asiantuntemusta ei kunnista aina löydy. Kaivostoiminnan edellyttämien kaavojen laatimiskustannukset tulee olla mahdollista periä jatkossa kokonaan toiminnanharjoittajalta.

Kuntakaavojen rinnalla maakuntakaava osoittaa strategista pitkän aikavälin kehityssuuntaa ja tahtotilaa. Ylikunnallisten kysymysten ja yhteyksien varmistamiseksi kaivoksia koskevat kuntakaavat tulee valmistella tiiviissä yhteistyössä paitsi kuntien kesken, myös maakuntakaavoituksen kanssa.

Pohjois-Savon maakuntakaavoissa tullaan edelleen osoittamaan pitkän aikavälin suunnitelmina kaivostoiminnan alueet sekä mineraalipotentiaalisuus.

POHJOIS-SAVON LIITTO

Annaelina Isola
suunnittelujohtaja